

Protestantse
Kerk

Vindplaats van |
geloof, hoop en liefde |

Generale College voor de kerkorde (dossier 24-02)

Rapport in tweede lezing

‘Wijziging van de regels over het afzien consideratie’

Inleiding

Op 11 april 2025 besloot de generale synode in eerste lezing tot aanpassing van de regel uit [art. XVII-4 van de kerkorde](#). Deze regel gaat (o.a.) (o.a.) over het aantal stemmen dat in de synode nodig is om een ordinantiewijziging zonder 'consideratie' in werking te laten treden. Over deze wijziging is geconsidereerd. Aan de orde is de tweede lezing van de voorgestelde wijziging. Omdat het een wijziging van een Romeins artikel betreft, dient de wijziging met minimaal een twee-derde meerderheid van stemmen te worden aanvaard ([art. XVIII-5 ko](#)).

Achtergrond

In vier gevallen schrijft de kerkorde voor dat een besluit van de synode moet worden 'geconsidereerd':

1. bij de wijziging van de romeinse artikelen (art. XVIII-4 KO),
2. bij de wijziging van de ordinanties (art. XVII-4 KO),
3. bij de besluiten over het belijden van de kerk (ord. 1-4-2), en
4. bij de besluiten over de vereniging van kerken (ord. 14-6-2)

Met 'considereren' wordt bedoeld dat een besluit wordt voorgelegd aan kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en de evangelisch-lutherse Synode (ELS). Alle kerkenraden geven hun mening over het besluit, deze worden de classicale vergadering en de ELS verwerkt en opgestuurd. Na kennisname hiervan besluit de generale synode in tweede lezing definitief over de wijziging.

Op dit moment kan de synode besluiten om in het geval van een ordinantiewijziging de consideratie en tweede lezing achterwege te laten indien het 'evident' is dat deze 'niet noodzakelijk' is. De synode dient dit in een aparte stemming, unaniem te besluiten.

Wat beoogt het voorstel?

Het voorstel beoogt dat de synode kan besluiten om de consideratie en tweede lezing van een wijziging van een ordinantie achterwege te laten als niet meer dan drie stemmen hiertegen zijn (in plaats van de nu vereiste unanimiteit).

Wat was de aanleiding van dit voorstel en wat was het voorstel in eerste lezing?

Aanleiding van het voorstel was een verzoek van het moderamen van de generale synode van 24 juli 2024. Gevraagd werd om van de benodigde unanimiteit de regel te stellen dat er niet meer dan 4 stemmen tegen het voorstel om af te zien van considereren mogen stemmen. Het moderamen wees hierbij op het feit dat in de afgelopen jaren het tweemaal is voorgekomen dat slechts één of twee leden van de synode tegen het afzien van de consideratie waren. Gelet op de aanzienlijke belasting van het considereren voor de kerkelijke vergaderingen en administratie en gelet op het feit dat voor het indienen van een amendement of tegenvoorstel ook ten minste vier ondertekenaars nodig zijn stelde het moderamen voor dat eenzelfde aantal benodigd is om consideratie af te dwingen indien wordt voorgesteld om hiervan af te zien.

De Generale Synode besloot op 20 april 2024 het voorstel in eerste lezing met drie tegen stemmen aan te nemen. De volgende punten zijn toen besproken (zakelijk weergegeven):

- a. een amendement van (o.a.) oud. Lely-van Goch die erop wees dat het voorstel zoals het GCKO dat in eerste lezing had gedaan niet het doel haalde, omdat door de formulering 5 tegenstemmen nodig waren. Dit amendement is overgenomen en door het GCKO verwerkt in de tekst.
- b. Sprekers hebben gewezen op de grote druk die kerkenraden ervaren en dat het goed is dat zij zich niet over alle kerkordewijzigingen hoeven uitspreken (voorzover zij dat nu al in de praktijk doen).
- c. Sprekers hebben gewezen op juist de afstand die tussen gemeenten en 'Utrecht' wordt ervaren en dat considereren wellicht die kloof dicht.

- d. Sprekers hebben gewezen op het feit dat bij TAM's er mogelijkheid is voor voorafgaande afstemming, terwijl dat bij een voorstel om af te zien van tweede lezing niet noodzakelijkerwijs het geval is.

Wat waren de consideraties?

Een meer volledig consideratieopverzicht is aan het einde van dit rapport bijgevoegd.

Alle consideraties waren positief. Kanttekeningen die zijn gemaakt zien met name op de afstand die door gemeenten en classes wordt ervaren tussen hen en de synode en de kans dat die afstand met het aannemen van dit voorstel groter wordt. Een enkele kanttekening ziet op de ingewikkeldheid van de brief of de regeling.

De ELS heeft gevraagd of de formulering 'niet meer dan drie' tegenstemmen wel juist is. De formulering is juist. Mogelijke verwarring komt vanwege de analogie met tegenvoorstellen, amendementen en moties ('TAM's') zoals het moderamen die in haar verzoek heeft verwoord. Bij TAM's is de regel positief geformuleerd: er zijn ten minste vier ondertekenaars nodig. Omdat het afzien van consideratie in [art. XVII-4 KO](#) een uitzondering is, is de regel daarvoor negatief geformuleerd. De negatieve formulering 'niet meer dan drie' komt op hetzelfde neer als de positieve formulering 'tenminste vier ondertekenaars'.

De classicale vergadering Veluwe heeft vraagtekens geplaatst bij het begrip 'evident'. De classicale vergadering Zuid-Holland Zuid benadrukt dat alles wat 'enigzins inhoudelijk is' moet worden voorgelegd. Het GCKO verwijst naar wat zij daarover in eerste lezing heeft opgemerkt: *"De regeling vereist inhoudelijk dat het 'evident' is dat consideratie niet 'noodzakelijk' is. De vraag naar noodzakelijkheid betreft de vraag welk type wijziging voor het afzien van consideratie in aanmerking komt. Men denk hierbij aan: terminologie-wijzigingen, technische wijzigingen, etc. De vraag naar evidentie is de vraag hoe duidelijk (en dus gedragen) het is dat de noodzakelijkheid ontbreekt. In de huidige regeling dient iedereen het daarmee eens te zijn, in het voorstel mogen niet meer dan 3 mensen het er mee oneens zijn."*

Leiden de consideraties tot wijzigingen in het kerkordevoorstel?

De consideraties leiden niet tot aanpassing van het kerkordevoorstel.

De kanttekeningen zien met name op de relatie zoals deze tussen gemeenten en synode wordt ervaren en die kunnen het beste buiten een kerkordelijke regeling om worden geadresseerd.

De lezing van de ELS over het aantal benodigde tegenstemmen is onjuist. Dat heeft te maken met de formulering van de tekst van het artikel. De kerkorde geeft als standaardregeling immers dat een ordinantiewijziging zal worden geconsidereerd. Alleen als in een aparte stemming de synode besluit dat consideratie 'evident' niet noodzakelijk is, dan kan van de hoofdregel worden afgeweken. Bij die aparte stemming mogen er (maximaal) drie mensen tegen het afzien van het considereren stemmen: dan wordt het voorstel alsnog in eerste en enige lezing aanvaard. Stemmen er vier mensen tegen het afzien van het considereren, dan moet alsnog geconsidereerd worden. Door te formuleren dat bij deze aparte stemming 'met niet meer dan drie tegenstemmen' moet worden besloten, wordt het doel van de nieuwe regeling gehaald.

Wat is het voorstel in tweede lezing?

Tekst [art. XVII ko](#)

Huidige tekst	Voorstel in eerste lezing	Voorstel in tweede lezing
art. XVII-4 KO 4. Nadat de generale synode een ordinantie of een wijziging in een ordinantie in eerste lezing heeft vastgesteld, legt zij deze voor aan de kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode, waarna de generale synode de desbetreffende ordinantie of wijziging in een ordinantie definitief kan vaststellen. Indien de generale synode bij de behandeling in eerste lezing met alle geldig uitgebrachte stemmen als haar oordeel uitspreekt dat het evident is dat de consideratie door de mindere vergaderingen niet noodzakelijk is, is zij bevoegd de beoogde wijziging direct definitief vast te stellen.	art. XVII-4 KO 4. Nadat de generale synode een ordinantie of een wijziging in een ordinantie in eerste lezing heeft vastgesteld, legt zij deze voor aan de kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode, waarna de generale synode de desbetreffende ordinantie of wijziging in een ordinantie definitief kan vaststellen. Indien de generale synode bij de behandeling in eerste lezing met niet meer dan drie tegenstemmen besluit dat het evident is dat de consideratie door de mindere vergaderingen niet noodzakelijk is, is zij bevoegd de beoogde wijziging direct definitief vast te stellen.	art. XVII-4 KO 4. Nadat de generale synode een ordinantie of een wijziging in een ordinantie in eerste lezing heeft vastgesteld, legt zij deze voor aan de kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode, waarna de generale synode de desbetreffende ordinantie of wijziging in een ordinantie definitief kan vaststellen. Indien de generale synode bij de behandeling in eerste lezing met niet meer dan drie tegenstemmen besluit dat het evident is dat de consideratie door de mindere vergaderingen niet noodzakelijk is, is zij bevoegd de beoogde wijziging direct definitief vast te stellen.

Inwerkingstredingsdatum

De wijziging treedt inwerking op de eerstvolgende 1 januari of 1 juli na aanname van het voorstel in tweede lezing.

Bijlage bij het rapport in tweede lezing:

OVERZICHT

van consideraties van de classicale vergaderingen over het **‘Wijziging van de regels over het afzien consideratie’ (art. XVII ko)**.

1. Reacties

Van **alle classicale vergaderingen** en de **Evangelisch-Lutherse Synode** zijn reacties ontvangen.

2. Algemeen

De **ELS** geeft aan dat het voorstel nog niet duidelijk is voor wat betreft de hoeveelheid tegenstemmers vereist zijn. Zij pleit bij herlezing toch voor de formulering ‘niet meer dan 4 tegenstemmen’. De **CV Noord-Holland** geeft een reactie door dat de brief met het verzoek tot consideratie ‘in onbegrijpelijke taal’ is geschreven.

3. DE CONSIDERATIES INHOUDELIJK

a. Positief (5)

De **CV Fryslân, CV Overijssel-Flevoland, CV Zuid-Holland Noord, CV Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne, CV Utrecht**

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen (5)

CV Gelderland Zuid & Oost

De CV vraagt om aandacht voor de doorgegeven negatieve reacties uit gemeenten uit haar ressort, zoals: onduidelijkheid van de regeling en afstand tussen de synode en gemeenten.

CV Noord-Holland

De CV geeft aan dat 65 van de 69 reagerende gemeenten in haar ressort ‘positief’ zijn, maar geeft geen eigen oordeel

CV Groningen-Drenthe

De CV geeft aan dat besluitvorming helder en transparant gecommuniceerd moet worden en dat er wordt gevreesd voor een glijdende schaal.

CV Delta

De CV geeft aan dat het voorstel, hoe gering ook, ruimte geeft om beperkingen aan te brengen in de invloed die gemeenten kunnen hebben op de besluitvorming door de Generale Synode. Dit gevoelensluit aan op een reeds langer bestaande opvatting voor sommigen dat de afstand tussen gemeenten en Synode eerder groter dan kleiner wordt.

CV Veluwe

De CV geeft aan dat door sommige gemeenten er een afstand ervaren wordt tussen de plaatselijke gemeente en de synode. De CV hoopt dat deze afstand niet vergroot wordt door de wijziging in artikel XVII-4. Daarnaast merkt de CV op dat, hoewel het begrip ‘evident’ al in dit artikel stond, het begrip ‘evident’ verwarring oproept.

CV Zuid-Holland Zuid

De CV benadrukt dat alles wat inhoudelijk is dient te worden geconsidereerd en dat het grondvlak, ook als er niet tot consideratie wordt overgegaan, niet vergeten mag worden.

c. Positief noch negatief ()

d. Negatief ()

Protestantse
Kerk

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

(030) 880 18 80

info@protestantsekerk.nl

protestansekerk.nl

Bezoekadres: Joseph Haydnlaan 2a, Utrecht

@protestansekerkinnederland

@protestansekerkinnederland